

بررسی و تحلیل تئوری مفهوم سرمایه در گردش

کاظم امیدوار^۱، بیژن عابدینی^۲

^۱ گروه مدیریت مالی، واحد قشم، دانشگاه آزاد اسلامی، قشم، ایران

^۲ گروه مدیریت مالی، دانشگاه هرمزگان، هرمزگان، ایران (مسؤل مکاتبات)

چکیده

هدف از این تحقیق بررسی تئوری مبحث سرمایه در گردش می باشد که ضمن بررسی مفهومی این مسئله به سرمایه در گردش در حسابداری پرداخته و همچنین منابع و مصارف آن را مورد بررسی قرار داده و همچنین عوامل موثر در سرمایه در گردش را مورد بررسی قرار می دهد در واقع می توان گفت که سرمایه در گردش به عنوان یکی از عوامل تداوم بنگاهای تجاری می باشد.

واژه‌های کلیدی: سرمایه در گردش، فعالیت های تجاری، مدیریت مالی.

مقدمه

توسعه فعالیت های تجاری، توسعه کمی و کیفی (مدیریت مالی) را در پی داشته و به طبع این مدیریت را پیچیده کرده است. تداوم فعالیت های بنگاه های اقتصادی تا میزان زیادی به مدیریت منابع کوتاه مدت آنها بستگی دارد. زیرا فعالیت های عملیاتی در دوره های عادی معمولاً سالانه، به سرمایه در گردش و مدیریت مطلوب آن بستگی دارد، به گونه ای که نتایج مورد انتظار تحقق یابد و امکان تداوم فعالیت در دراز مدت فراهم شود. بنابراین سرمایه در گردش از اقلام مهم دارایی های واحد ها و بنگاه های اقتصادی تلقی می شود که در تصمیم های مالی، نقش برجسته ای دارد.

مفهوم سرمایه در گردش

از سرمایه در گردش تعاریف متفاوتی وجود دارد که همگی بیانگر یک مفهوم هستند. آن مقدار از دارایی جاری که از محل منابع مالی بلندمدت تأمین شده باشد را سرمایه در گردش می نامند (طالبی، ۱۳۹۴).
تعریف واژه سرمایه در گردش در متون حسابداری، دارایی های جاری، منهای بدهی های جاری است و نشانگر میزان سرمایه گذاری شرکت در وجه نقد، اوراق بهادار قابل فروش، حساب های دریافتی تجاری و موجودی مواد و کالا منهای بدهی های جاری است.
برخی نویسندگان، سرمایه در گردش را با مجموع دارایی ها و بدهی های جاری معنی می کنند و اختلاف آن ها را به عنوان سرمایه در گردش خالص بیان می کنند.
به عبارت دیگر، سرمایه در گردش خالص، معرف آن بخش از دارایی های جاری است که بر بدهی های جاری فزونی دارد و از طریق وام گیری دراز مدت و حقوق صاحبان سرمایه، پشتیبانی شده است (شباهنگ، ۱۳۹۳).
سرمایه در گردش حاشیه ایمنی اعتبار دهندگان است، در شرکت هایی که در کوتاه مدت با مشکل، استقراض مواجه هستند می بایست سرمایه در گردش بالایی داشته باشند. سرمایه در گردش از رابطه زیر به دست می آید:

دارایی های جاری - بدهی های جاری = سرمایه در گردش

تصور بر این است که بدهی جاری می بایست توسط یک دارایی جاری تسویه شود. در این صورت دارایی جاری که پس از پرداخت این بدهی جاری باقی می ماند سرمایه در گردش شرکت است. از سوی دیگر اگر تمام بدهی های جاری به دارایی جاری تبدیل شده باشند تفاوت دارایی و بدهی جاری برابر با سرمایه ای از شرکت است که به یک دارایی جاری تبدیل شده. سرمایه در گردش شرکت برای اعتبار دهندگان برون سازمانی (بانک ها و موسسات اعتباری) عامل مهمی برای اعطای این اعتبارات و تسهیلات به شمار می رود. در واقع هر چه این عدد افزایش یابد توانایی شرکت در باز پرداخت دیون نیز افزایش می یابد.

از سوی دیگر فزونی سرمایه در گردش برای مدیریت سازمان از این نظر که از منابع برون سازمانی استفاده نکرده است و یا دارایی جاری بیش از حد نگهداری کرده می تواند یک سوء مدیریت را نشان دهد. این تصویر مفاهیم سرمایه در گردش (تفاضل دارایی های جاری با بدهی های جاری) رو بخوبی نشان می دهد (انجمن حسابداری، ۱۳۸۹).

به اعتقاد حمزه ای (۱۳۹۳)، سرمایه در گردش عبارت از مجموعه امکانات لازم جهت بکارگیری و بهره برداری از سرمایه گذاری ثابت انجام شده جهت تولید و حفظ تداوم و استمرار فعالیت می باشد. اقلام عمده تشکیل دهنده سرمایه در گردش به شرح زیر است:

موجودی مواد اولیه، موجودی قطعات یدکی، سفارشات و کالای در راه، موجودی کالای در جریان ساخت و ساخته شده، مطالبات تجاری، موجودی نقد (حمزه ای، ۱۳۹۳).

سرمایه در گردش از نظر حسابداری

مبالغی که در دارایی های جاری سرمایه گذاری می شود را سرمایه در گردش می گویند. دارایی جاری منهای بدهی جاری. برابر با سرمایه در گردش خالص است. مدیریت سرمایه در گردش عبارتست از تعیین مقدار و ترکیب منابع و مصارف سرمایه در گردش به نحوی که افزایش ثروت سهامداران گردد. (حمزه ای، ۱۳۹۳).

• اهمیت سرمایه در گردش

در شرکت های بسیار بزرگ، تعدادی مدیر اجرایی متخصص حضور دارند که تمام وقت و انرژی خود را منحصر صرف اداره سرمایه در گردش شرکت می کنند. دلایل اهمیت این موضوع به شرح زیر است:

- ۱- سطوح واقعی و مطلوب دارایی های جاری (با توجه به تغییراتی که در فروش واقعی و پیش بینی شده رخ میدهد) دستخوش تغییرات دائمی است. این وضع باعث می شود که درباره سطح مطلوب یا مورد نظر از دارایی های جاری، به صورت مستمر (روزانه) تصمیماتی گرفته شود. (پیشکاری، ۱۳۹۳)
- ۲- شاید با توجه به تغییراتی که در میزان دارایی های جاری رخ داده است، مدیران مجبور شوند در تصمیماتی که قبلا برای تأمین مالی گرفته اند تجدید نظر کنند، مثلا اگر برای تأمین مالی دارایی های جاری از مبالغ سنگینی وام کوتاه مدت استفاده شده است، گرفتن وام های اضافی و تمدید وام هایی که به سررسید می رسند مستلزم صرف وقت و انرژی بیشتر مدیریت شرکت خواهد بود. (محمدیان، ۱۳۹۰).
- ۳- میزان منابع و مصارف وجوهی که به سرمایه در گردش تخصیص داده می شود باید مشخص شود. دارایی های جاری حدود ۷۵ درصد کل دارایی های شرکت و بدهی های جاری حدود ۶۰ درصد ساختار سرمایه هستند. این بدان معنا است که به عنوان مثال اگر کل دارایی های یک شرکت ۵۰۰ میلیارد ریال باشد، مبلغ ۳۷۵ میلیارد ریال آن ممکن است به صورت دارایی های جاری باشد و بدهی های جاری هم حدود ۳۰۰ میلیارد ریال خواهد شد. (پیشکاری، ۱۳۹۳).
- ۴- اگر مدیریت سرمایه در گردش صحیح نباشد، احتمال دارد فروش و سود شرکت کاهش یابد و چه بسا شرکت در پرداخت به موقع دیون و تعهدات خود ناتوان بماند.
- ۵- مدیریت سرمایه در گردش به ویژه در شرکت های کوچک با اهمیت است، یک موسسه کوچک می تواند با اجاره کارخانه و تجهیزات، دارایی های ثابت خود را به حداقل برساند اما راهی برای اجتناب از سرمایه گذاری در صندوق و حساب های دریافتی یا موجودی ها ندارد. (محمدیان، ۱۳۹۰).
- ۶- تداوم فعالیت، موفقیت و شکست واحدهای انتفاعی به مدیریت سرمایه در گردش بستگی دارد. زیرا با مدیریت صحیح سرمایه در گردش، بازده افزایش و خطر کاهش می یابد.
- ۷- مدیریت سرمایه در گردش نه تنها در پویایی رابطه بین موسسه با نهادهای خارجی موثر است بلکه بر ارکان و بخش های داخل موسسه نیز اثرات با اهمیتی برجا می گذارد. اتخاذ تصمیم در مورد پرداخت وام کوتاه مدت یا بلندمدت از جمله این اقدامات است. (پیشکاری، ۱۳۹۳).

• ماهیت سرمایه در گردش

سرمایه در گردش یک مجموعه مبالغی است که در دارائیهای جاری سرمایه گذاری می شود. اگر بدهی های جاری از دارایی های جاری یک شرکت کسر گردد سرمایه در گردش خالص به دست می آید. مدیریت سرمایه در گردش عبارت است از تعیین حجم و ترکیب منابع و مصارف سرمایه در گردش به نحوی که ثروت سهامداران افزایش یابد. (نیکو مرام و دیگران، ۱۳۹۲)

زمانی که بدهی های جاری بیش از دارایی های جاری باشد، کمبود سرمایه در گردش به وجود می آید و زمانی که دارایی های جاری بیش از بدهی های جاری باشد، مازاد سرمایه در گردش ایجاد می شود.

سرمایه در گردش، مقدار دارایی های نقدینه ای است که به اعتباردهندگان آسایش خاطر می دهد و مقادیر نقدینه در دسترس را برای مقابله با فرصت ها و تهدیدهای احتمالی نشان می دهد.

سرمایه در گردش به عنوان معیار مورد استفاده اعتباردهندگان، سرمایه گذاران و دیگر کاربران برای سنجش نقدینگی و قابلیت پرداخت بدهی ها باعث شده است که برخی شرکت ها تعریف بدهی ها و دارایی های جاری را تحریف نمایند. (تهرانی و رهنما، ۱۳۹۳)

• منابع و مصارف سرمایه در گردش :

دارایی های جاری شامل وجه نقد (صندوق و بانک)، اوراق بهادار قابل فروش، حساب های دریافتی، موجودی کالا، پیش پرداخت ها و سایر اقلام دارایی های جاری است. قسمت عمده ای از دارایی های جاری از محل بدهی های جاری (حساب های پرداختی و وام های کوتاه مدت) تأمین می گردد. و قسمتی نیز ممکن است از محل بدهی های بلندمدت یا حقوق صاحبان سهام تأمین گردد. (حمزه ای، ۱۳۹۳؛ طالبی، ۱۳۹۳).

• تفاوت سرمایه در گردش و سرمایه ثابت :

مدیران مالی یا افراد دست اندرکار امور مالی به خوبی بر تفاوت سرمایه ثابت و در گردش واقف دارند. در حالی که محاسبه سرمایه ثابت بسیار سهل و آسان است برآورد سرمایه در گردش بسیار مشکل می باشد.

یک بنگاه اقتصادی به راحتی می تواند کل هزینه های احداث کارخانه اعم از مستحقات و ماشین آلات و تجهیزات مورد نیاز و میزان سرمایه گذاری لازم را برآورد نماید. اما مدیران به راحتی سرمایه در گردش مورد نیاز خود را نمی توانند محاسبه نمایند. یعنی مدیران نمی توانند پیش بینی نمایند که X میلیون سرمایه در گردش مورد نیاز است و آن را به راحتی در محل خود هزینه نمایند. (حمزه ای، ۱۳۹۳).

• سرمایه در گردش دوره ای و دائمی

واحدهای اقتصادی به هر دو نوع سرمایه در گردش دائمی و دوره ای نیاز دارند. سرمایه در گردش دائمی آن مبلغی است که منجر به مثبت شدن سرمایه در گردش و یا ایجاد سرمایه در گردش خالص می گردد و به معنای میزانی از دارایی جاری است که بیشتر از بدهی جاری است

سرمایه در گردش خالص وجوهی است که باعث فعالیت واحد اقتصادی با آسایش حاشیه امنیت مالی می گردد و به واحد اقتصادی اطمینان خاطر می بخشد که در پرداخت هزینه حقوق و دستمزد پرسنل، فروشندگان مواد و یا بستانکاران با مشکلی روبرو نخواهد شد.

سرمایه در گردش خالص به این مفهوم است که بخشی از سرمایه در گردش از محل بدهی های بلندمدت و یا سرمایه واحد اقتصادی تأمین گردیده است. (حمزه ای، ۱۳۹۳).

• چرخش وجه نقد:

چرخه وجه نقد یا دوره گردش وجه نقد عبارتست از دوره ای که پول از شرکت خارج می شود تا زمانی که پول به شرکت بر می گردد یعنی شرکت مواد اولیه خریداری می کند (نسیه) پس از مدتی وجوه آن پرداخت می شود، مواد اولیه مزبور به کالا

تولید شده، کالای تولید شده مدتی در انبار می ماند و سپس فروخته خواهد شد و پس از مدتی مطالبات مزبور وصول می گردد. دوره گردش وجه نقد فاصله زمانی بین پرداخت بدهی تا وصول مطالبات است. (حمزه ای، ۱۳۹۳).

• عوامل مؤثر بر سرمایه در گردش عبارتست از:

دوره گردش وجه نقد؛ حجم فروش کالا هر چه دوره گردش وجه نقد یا حجم فروش کالا زیادتر باشد، سرمایه در گردش بیشتری مورد نیاز است. (حمزه ای، ۱۳۹۳).

• اندازه گیری سیاست های سرمایه در گردش

سیاست سرمایه در گردش هر دوره نسبت به دوره قبل مورد سنجش قرار می گیرد. برای تعیین این که سیاست سرمایه در گردش به چه صورت بوده است، در تحقیق حاضر سیاست هر دوره نسبت به دوره قبل مقایسه می گردد و تعیین می شود که سیاست سرمایه در گردش هر دوره نسبت به دوره قبل به چه صورت تغییر کرده است.

آیا سیاست محافظه کارانه تر شده است یا جسورانه تر؟ برای اندازه گیری سیاست سرمایه در گردش از دو رابطه زیر به عنوان مبنایی به منظور اندازه گیری نوع سیاست و تغییرات آن نسبت به دوره قبل استفاده می گردد (نیکومرام و همکاران، ۱۳۹۲).

(اوراق بهادار+ وجوه نقد)/ دارایی های جاری

(اوراق بهادار+ وجوه نقد)/ بدهی های جاری

این دو نسبت سرعت توان پرداخت تعهدات را در کوتاه مدت نشان می دهد.

۱ - قدرت نقدینگی واحد انتفاعی مشخص می شود.

۲ - سهم وجوه نقد در دسترس در مقایسه با کل دارایی های جاری تعیین می شود.

۳ - سهم منابع مالی کوتاه مدت در دارایی های نقد برآورد می شود. نتایج فوق، دلایلهبرد مدیریت سرمایه در گردش را مشخص می سازد. (نیکومرام و همکاران، ۱۳۹۲).

بر اساس آنچه که در بالا توضیح داده شد، افزایش هم زمان این دو نسبت، درمقایسه با دوره قبل بیانگر این مساله است که سیاست سرمایه در گردش نسبت به دوره قبل محافظه کارانه تر شده است و زمانی که این دو نسبت هم زمان کاهش یابند، بدین معنی است که سیاست سرمایه در گردش جسورانه تر گردیده است.

در این صورت اگر حاصل جمع تغییرات این دو نسبت مثبت باشد، به معنی آنست که سیاست محافظه کارانه تر شده است و در صورتی که حاصل جمع تغییرات این دو نسبت منفی باشد، به معنی جسورانه تر شدن سیاست سرمایه در گردش است.

○ استراتژی های سرمایه در گردش:

مدیران با انتخاب استراتژی های مختلف میزان نقدینگی شرکت را تحت تاثیر قرار می دهند. معیار ی که این استراتژی ها را متفاوت می کند ریسک و بازده است. یعنی در زمینه دارایی جاری می تواند استراتژی محافظه کارانه یا جسورانه را به کار بست و در زمینه بدهی جاری می توان یکی از دو استراتژی محافظه کارانه یا جسورانه را انتخاب نمود.

استراتژی های سرمایه در گردش به دو قسمت تقسیم می شوند:

الف) استراتژی های دارایی جاری:

۱) استراتژی محافظه کارانه (در مدیریت دارایی جاری):

ویژگی این استراتژی عبارتست از نگهداری زیاد دارایی جاری (وجه نقد و موجودی کالا). نتیجه این است که چون وجه نقد و موجودی کالای زیاد نگهداری می شود هزینه بیشتری به شرکت تحمیل شده و بازده آن کاهش می یابد، اما از سوی دیگر ریسک از دست دادن مشتری یا نداشتن موجودی نقد نیز به حداقل می رسد. (مرادی، ۱۳۹۲).

۲) استراتژی جسورانه (در مدیریت دارایی جاری):

ویژگی این استراتژی در نگهداری کمتر دارایی جاری است. نتیجه این استراتژی آن است که چون موجودی کالا و وجه نقد کم نگهداری می شوند هزینه های مربوطه کمتر و بازدهی افزایش می یابد. اما ریسک از دست دادن مشتری یا اختلال در تولید و عدم پرداخت به موقع بدهی ها افزایش می یابد. (مرادی، ۱۳۹۲).

ب) استراتژی های بدهی جاری:

۱) استراتژی محافظه کارانه (در مدیریت بدهی جاری):

ویژگی این استراتژی این است که سعی می شود در ساختار سرمایه شرکت، کمتر از وام های کوتاه مدت و بیشتر از وام های بلندمدت استفاده شود و اگر بخواهند خیلی محافظه کارانه عمل کنند از منابع تأمین مالی «حقوق صاحبان سهام» استفاده می کنند.

نتیجه این استراتژی آن است که چون از منابع بلندمدت استفاده می شود ریسک عدم پرداخت به موقع بدهی و یا ریسک ورشکستگی به حداقل می رسد. از سوی دیگر چون از بدهی بلندمدت و حقوق صاحبان سهام استفاده شده متوسط هزینه سرمایه شرکت افزایش و نرخ بازده سهامداران کاهش می یابد. (زهدی، ۱۳۸۹).

۲) استراتژی جسورانه (در مدیریت بدهی جاری):

ویژگی این استراتژی استفاده بیشتر از وام های کوتاه مدت است و سعی می کند جهت تأمین دارایی های ثابت از وام های کوتاه مدت استفاده کند، نتیجه این استراتژی این است که به خاطر استفاده زیاد از وام های کوتاه مدت، ریسک عدم پرداخت به موقع بدهی افزایش خواهد یافت، از سوی دیگر هزینه های کمتری از این بابت پرداخت کرده و بازدهی شرکت را افزایش می دهد. (زهدی، ۱۳۸۹).

مدیریت بدهی های جاری:

منابع مالی کوتاه مدت شامل: بستانکاران تجاری؛ اوراق تجاری (اوراق قرضه کوتاه مدت؛ وام بانکی؛ تهیه وجوه از طریق فروش حساب های دریافتی؛ وثیقه قرار دادن موجودی کالا برای گرفتن وام های کوتاه مدت). جهت تأمین مالی از یک روش استفاده نمی شود بلکه پیوسته ترکیبی از این منابع به کار گرفته می شود.

اعتبارات تجاری:

شرکت ها با استفاده از اعتبارات تجاری اقدام به خرید نسبه کالا نموده و به این وسیله بدهی تجاری به وجود می آید. **شرایط اعتبار:** در اعتبارات تجاری موارد زیر باید مشخص شود: زمان شروع دوره اعتبار؛ مدت زمانی که در طی آن باید بدهی پرداخت شود؛ تخفیف نقدی و زمانی که می توان از این تخفیف استفاده نمود. (تهرانی، ۱۳۹۰).

تخفیف نقدی: کاهش اوقات فروشندهگان به خریدارانی که زودتر اقدام به پرداخت بدهی کنند تخفیف می دهند و چنین شرط می کنند مثلاً «۲/۱۰٪ خالص ۳۰» یعنی فروش نسبه ۳۰ روزه اگر تا ۱۰ روز بدهی پرداخت شود از ۲ درصد تخفیف برخوردار می شود.

هزینه عدم استفاده از تخفیف: در صورتی که در شرط اعتبار تجاری قید شود که خریدار در صورت پرداخت به موقع می تواند a درصد تخفیف بگیرد و شرکت به علت عدم پرداخت به موقع از تخفیف محروم شود عملاً پذیرفتن نوعی هزینه تأمین مالی است. (تهرانی، ۱۳۹۰).

اوراق تجاری (اوراق قرضه کوتاه مدت): معمولاً شرکت های غیرمالی از این اوراق استفاده می کنند. شرکت هایی که در این اوراق سرمایه گذاری می کنند مانند شرکت های بیمه، صندوق های مشترک سرمایه گذاری و صندوق های بازنشستگی می باشند. این اوراق توسط مؤسسات مربوط درجه بندی می شوند.

موارد استفاده اوراق تجاری عبارتند از:

۱- تأمین مالی برای نیازهای مالی و فصلی؛

۲- تأمین مالی برای سرمایه در گردش دائمی؛

۳- استفاده از این اوراق برای زمانی که نیاز به تأمین مالی بلندمدت است بنا به دلالتی امکان تأمین مالی بلندمدت به صرفه نیست؛

۴- به جای استفاده از وام های بانکی. (حمزه ای، ۱۳۹۳)

اوراق تجاری به عنوان یکی از ابزارهای تأمین مالی است زیرا:

اولاً: شرکت های منتشر کننده این اوراق هیچ گونه وثیقه ای نمی دهد. ثانیاً می توان زمان بازپرداخت آن را با توان پرداخت شرکت انتشار دهنده منطبق نمود ثالثاً هزینه انتشار این اوراق در مقایسه با هزینه مربوط به وام های کوتاه مدت کمتر است. رابعاً زمانی که بانک ها سیاست اعتباری انقباضی را اتخاذ می کنند یعنی کمتر تمایل به پرداخت وام دارند یکی از راه های خوب تأمین مالی است.

البته با همه این محاسن، محدودیت هایی هم در این روش وجود دارد که مهمترین آن این است که شرکت نتواند اوراق منتشره را به موقع بفروشد (شرکت از اطمینان لازم نسبت به بازپرداخت بدهی برخوردار باشد). (حمزه ای، ۱۳۹۳).

وام بانکی:

وام های کوتاه مدت بدون تضمین:

یکی از راه های تأمین مالی استفاده از وام های کوتاه مدت است. وام های کوتاه مدت که بانک های تجاری به مشتریان خود می دهند سه نوع اند:

الف) حد اعتباری:

حد اعتباری یک نوع قراردادی است که بین شرکت و بانک تجاری با میزان مشخصی وام برای مدت مشخصی. در این نوع قرارداد بانک خود را ملزم به پرداخت وام نمی کند بلکه بستگی به وضعیت صورت های مالی شرکت دارد که از چه درجه مطلوبیتی برخوردار است. (حمزه ای، ۱۳۹۳).

ب) اعتبار در حساب جاری:

طبق این قراردادها بانک ها به برخی از مشتریان خود اعتبارات خاصی می دهند و شرکت ها هر زمان می توانند تقاضای وام نموده و به هر میزان از اعتبارات خود استفاده کنند و هر وقت میسر بود در محدوده زمانی تعیین شده آن را پرداخت کنند. (حمزه ای، ۱۳۹۳).

ج) مانده جبرانی:

شرکت ها اگر بخواهند وام به صورت اعتبار در حساب جاری بگیرند باید یک حداقل مانده در حسابی بدون بهره نزد بانک نگه دارند. مانده جبرانی به صورت های زیر ایجاد می شود:

۱- درصدی از حد اعتباری: گیرنده وام درصدی از وام توافق شده را در حساب خود نزد بانک نگه دارد، این مبلغ تا آخرین روز استفاده از وام نزد بانک نگه داری خواهد شد.

۲- درصدی از میزان وام استفاده شده: وام گیرنده باید متناسب با وام مانده جبرانی نگه دارد.

مانده جبرانی موجب افزایش نرخ بهره مؤثر خواهد شد. زمانی نرخ بهره مؤثر وام (از نوع اعتبار در حساب جاری) افزایش خواهد یافت که شرکتی وام بگیرد و مجبور شود از مانده جبرانی استفاده کند. نرخ بهره مؤثر وام مساوی است با بهره وام تقسیم بر خالص مبلغ وام پس از کسر مانده جبرانی. (حمزه ای، ۱۳۹۳).

د) نرخ بهره

نرخ بهره مؤثر تابع متغیرهایی عبارتند از:

۱) نرخ بهره اسمی؛

(۲) تعداد دوره زمانی ؛

(۳) مبلغی که وام گیرنده از وام مورد توافق برداشت می کند ؛

(۴) میزان مانده جبرانی ؛

(۵) درصدی از وام که به عنوان مانده جبرانی باید در حساب جاری باقی بماند.

• راهبردهای سرمایه در گردش

اهمیت روز افزون سرمایه در گردش در تداوم فعالیت های واحدهای تجاری موجب شده است که راهبردهای مختلفی برای مدیریت سرمایه در گردش در نظر قرار گیرد. واحدهای انتفاعی با بکارگیری راهبردهای گوناگون در رابطه با مدیریت سرمایه در گردش، می توانند میزان نقدینگی شرکت را تحت تاثیر قرار دهند .

هر یک از راهبردهای مختلف دارای میزان ریسک و بازده متفاوت اند. مدیران مالی شرکت ها نیز با توجه به شرایط حاکم بر وضعیت شرکت و نیز با توجه به ویژگی های شخصیتی و فردی خود، از بین راهبردهای جسورانه یا خطر پذیر و یا راهبردهای محافظه کارانه یا خطرگریز و یا ترکیبی از این دو ، یک راهبرد را انتخاب می کنند. (راهنمای رودپشتی ، ۱۳۹۱).

در شرایط اطمینان ، فروش ، هزینه ها ، زمان پرداخت و سایر موارد آشکارا معلوم است و همه شرکت ها دارایی های جاری را فقط در پایین ترین سطح نگهداری می کنند. نگهداری سرمایه در گردش بیش از نیاز موسسه باعث افزایش هزینه تامین مالی و کاهش سود خواهد شد و هرگونه نگهداری کمتر از حداقل مورد نیاز ، باعث تاخیر در پرداخت تعهدات به عرضه کنندگان مواد و کالا و از دست دادن قسمتی از فروش به علت کمبود موجودی کالا و محدودیت در استفاده از تسهیلات اعتباری خواهد شد (صومعه سرایی و همکاران ، ۱۳۹۱).

در شرایط نبودن اطمینان ، وضعیت تغییر می کند و شرکت ها ملزم اند که حداقل وجود نقد و موجودی کالا را بر اساس پرداخت ها ، فروش و زمان سفارش مورد انتظار و همچنین مقدار اضافی دیگری نگهداری کنند که به آن ذخیره اطمینان می گویند. همچنین سطح حساب های دریافتی برای مقدار معین فروش بیشتر می شود .

سیاست سرمایه گذاری جسورانه شرکت ها برای دارایی های جاری ، باعث می شود وجه نقد و موجودی کالا به میزان کم نگهداری شود . این نوع سیاست ، خطر پرداخت نشدن به موقع بدهی و خطر از دست دادن مشتریان را افزایش می دهد . اغلب سیاست جسورانه ، بیشترین بازده را در پی خواهد داشت ، ولی در عوض ریسک بالایی را نیز داراست . در حالی که سیاست محافظه کارانه عکس آن است . (صومعه سرایی و همکاران ، ۱۳۹۱).

• استراتژی مطلوب در سرمایه در گردش

برای شرکتی که هدف آن تحویل سود است، کدام سیاست از نظر اداره سرمایه در گردش مطلوب است؟

به طور کلی، پاسخ به این پرسش آسان است در مورد سرمایه در گردش سیاستی مطلوب است که ثروت سهامداران را به حداکثر برساند ولی در مرحله عمل، اجراء آن سیاست و تبدیل آن به صورت نسبت های نقدینگی، نسبت های جاری و سرمایه در گردش خالص مطلوب و مورد نظر، کار چندان ساده ای نیست .

این بدان جهت است که باید متغیرهای متعددی (از جمله، محیط عملیاتی شرکت) را هم زمان تحت کنترل در آورد و بر آن ها اعمال نفوذ کرد. بنابراین، وقتی که مدیران می خواهند نوعی سیاست در خصوص سرمایه در گردش اتخاذ کنند و در مورد ساختار دارایی های جاری و بدهی های جاری شرکت، استراتژی های خاصی را به اجراء در آورند، ناگزیر به سلیقه شخصی خود عمل می کنند و قضاوت آن ها ذهنی خواهد بود (صنوبر ، ۱۳۹۲).

نتیجه گیری

توسعه فعالیت های تجاری ، توسعه کمی و کیفی (مدیریت مالی) را در پی داشته و به طبع این مدیریت را پیچیده کرده است. تداوم فعالیت های بنگاه های اقتصادی تا میزان زیادی به مدیریت منابع کوتاه مدت آنها بستگی دارد . زیرا فعالیت های عملیاتی

در دوره های عادی معمولاً سالانه، به سرمایه در گردش و مدیریت مطلوب آن بستگی دارد، به گونه ای که نتایج مورد انتظار تحقق یابد و امکان تداوم فعالیت در دراز مدت فراهم شود. بنابراین سرمایه در گردش از اقلام مهم دارایی های واحد ها و بنگاه های اقتصادی تلقی می شود که در تصمیم های مالی، نقش برجسته ای دارد.

منابع:

۱. پیشکاری، م، ۱۳۷۵، بررسی مدیریت سرمایه در گردش در شرکتهای منتخب ایرانی»، پایان نامه کارشناسی ارشد،
  ۲. تهرانی، ر، ۱۳۸۵، تجزیه تحلیل صورت های مالی»، چاپ اول، تهران، انتشارات نگاه دانش
  ۳. اکبری، ف، ۱۳۸۸، تجزیه تحلیل صورت های مالی، تهران، انتشارات مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و سازمان حسابداری،
  ۴. نیکومرام، ه، ۱۳۹۲، مبانی مدیریت مالی، جلد دوم، انتشارات ترمه،
  ۵. محمدی، ف، ۱۳۸۸، بررسی ارتباط بین حاکمیت شرکتی و سود خالص عملیاتی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله مدیریت، شماره ۷۸
6. Bogen.Ji, "An analysis of working capital management" , Mid-American Journal of Business, , 1979.

Review and Analysis the Theory of Working Capital Concept

Kazem Omidvar¹, Bijan Abedini²

1- Department of financial management, Kish Branch, Islamic Azad University, Kish, Iran

2- Department of financial management, Kish Branch, Islamic Azad University, Kish, Iran (Responsible for Correspondence)

Abstract

This research aimed to review and analyze the theory of working capital concept and also deal with the working capital in accounting and investigate its sources and uses. effective factors were also examined in working capital. In fact, it can be said that working capital is one of continuity element of commercial enterprise.

Keywords: Working Capital, Business Activities, Financial Management

---